

Izhaja vsak četrtek in velja za poštino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 Din, pol leta 18 Din, četrt leta 8 Din. Izveza Jugoslavije 64 Din. Naročnina se pošlje na upravništvo »Slov. Gospodarja« v Mariboru, Koroska cesta št. 5. — List se dopušlja do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. Tel. interurban 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroska cesta št. 5. Rokopis se ne vrača. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije so pošlone proste. Čekovni račun poštnega urada Ljubljana 10.603. Telefon interurban 113.

47. številka.

Maribor, dne 24. novembra 1927.

61. letnik.

Pogodba s Francijo in njen pomen.

(Govor narodnega poslanca g. dr. Hohnjeca na zboru SLS v Mariboru 17. novembra.)

Največja zunanje-politična zanimivost najnovejšega časa je podpis prijateljske in razsodiščne pogodbe med Jugoslavijo in Francijo, ki se je izvršil v Parizu v petek 11. novembra. Ta dogodek je vzbudil zanimanje ne samo v obeh državah, ki sta s podpis obeh ministrov zunanjih zadev dokumentarno potrdili in izpričali medsebojno prijateljstvo, marveč tudi v širnem svetu. Pogodba samaposebi ne more pravzaprav biti predmet posebnega zanimanja, kamoli začudenja, saj pogodba ne vsebuje ničesar, kar bi ne bilo v drugih sličnih pogodbah, ter je v popolnem skladu s pravili in težnjami Društva narodov. Ako bi moglo biti mesta začudenju, bi se lahko čudili temu, da ni tako dolgo prišlo do pakta (pogodbe) prijateljstva med Francijo in našo državo. Saj je Francija že prej sklenila slične pogodbe s Poljsko, Čehoslovaško in tudi z Rumunijo. Z našo državo se je taka pogodba pripravljala že leta 1925, spomladi leta 1926 je že bila pripravljena ter je od takrat čakala podpis. Podpis pa se ni izvršil z ozirom na Italijo, koje obetljivost je Francija poznala in upoštevala. In tu smo se dotaknili drugega razloga javnega zanimanja, namreč Italije. Kaj bo Italija na to rekla?

Francosko-jugoslovanska pogodba je Francijo spravila v slabo voljo. Ob prvi vesti so italijanski časniki nekam onemeli. Zato pa so potem, ko so se osvestili, dali tembolj duška svoji nezadovoljnosti. Ta nezadovoljnost se je v ostrih besedah obračala ter se obrača proti naši državi, katero hinavski fašistovski listi imenujejo »jugoslovanskega nepokojnega in rogovileža«, še bolj pa proti Franciji, katero doživijo protitalijanski stremiljenj.

Pisava italijanskih časnikov te dni razsvetljuje razpoložnje, katero je v Italiji vzbudil podpis francosko-jugoslovanske pogodbe, ter tudi dobro označuje način in cilj italijanske politike v srednji Evropi in na Balkanu.

Italija pred Mussolinijem.

Odkar je Mussolini 31. oktobra 1922 vzel vodstvo zunanje politike Italije v svoje roke, je to politiko usmeril v imperialističnem (osvajalnem) pravcu veliko bolj, nego je to bilo pred fašiziranjem Italije. Italija je po zlomu nekdanje avstro-ogrške monarhije hotela prevzeti njeno ulogo velesile-protectorice (pokroviteljice) v Vzh. Evropi. To je preprečila mala antanta: zveza Čehoslovaške, Jugoslavije in Rumunije, ki je bila sklenjena 23. aprila 1921. Zato je mala antanta za Italijo najbolj neprijetna politična tvorba

v Evropi. S to alianco (zvezo) sta Pašič in Beneš proti italijanski ekspanzivnosti (razširjanju) v srednji Evropi postavila močno bariero (zagrado). Vsi poskusi Italije, da bi malo antanto razbila ali vsaj od nje odtrgala Rumunijo, so se izjalovili. Realni (stvarni) politični interesi teh treh držav, ki so se združile, da ohranijo svoj državni teritorij (ozemlje) v istem obsegu, kakor je bil določen po mirovnih pogodbah, je prevelik, kakor da bi se dale zapeljati od praznih in varljivih italijanskih obljub. Čeprav je Italija sklenila z Rumunijo prijateljsko pogodbo, vendar se ji ni posrečilo, da bi Rumunijo potegnila iz političnega sestava z našo državo in Čehoslovaško. Lansko leto je mala antanta bila obnovljena.

Italija pod Mussolinijem.

Ko je Mussolini vzel žezlo italijanske politike v svoje roke, ji je postavil najširje osvajaalne cilje. On hoče italijanskemu narodu na polju zunanje politike dati to, česar mu na polju notranje politike ne more dati. Italija je država z mnogoštevilnim narodom, ki se vsako leto pomnoži za 400.000 duš. To veliko, od mesca do mesca naraščujočo ljudsko množico preživiti s tem, da se ji da možnost zaslužka in življenja, je jako težko. Fašizem v svoji politični modrosti še ni našel sredstva, da bi mogel vse sloje italijanskega prebivalstva osrečiti in zadovoljiti. Za rešitev teh velikih vprašanj gospodarskega in socialnega značaja fašizem še ni pokazal sposobnosti. Prvo in edino sredstvo, ki se ga poslužuje v notranji politiki, je sila, s katero tlači vsako kritiko in vsak izraz nezadovoljstva. Za to svrhu mu je na razpolago ne samo številno vojaštvo in žandarmerija, marveč tudi fašistovska milica, ki broji do 300.000 oboroženih ljudi, za koje mora država plačati letno poldrugo milijardo lir. Kako velikanski stroški poleg ogromnih stroškov za redovito oboroženo silo na kopnem, na morju in v zraku! Italijanska država poleg tega stonja in omahuje pod bremenom dolgov, ki znašajo okoli 100 milijard zlatih lir. Za rešitev teh velikih gospodarskih vprašanj in nalog Italije se je fašizem izkazal za popolnoma nesposobnega. Da bi nezadovoljnost, ki bi se mogla nabrati ter se tudi nabira, odvedel in odvrnil na zunaj, proizvaja osvajaalne sunke v zunanji politiki, zdaj proti tej, zdaj proti drugi državi: proti Grčiji, katero razburja z bombardiranjem otoka Krfa; proti severni Tirolski, kamor hoče po Mussolinijevi napovedi 6. februarja 1926 preko Brennerja zanesti italijansko tro-

bojnico; proti Švici radi Tesina, kjer prebivajo Italijani; proti Franciji radi Savojske, Nizze in Korsike; proti Turčiji radi nekaterih krajev v Mali Aziji; proti Jugoslaviji, zoper koje se poslužuje Albanije kot baze (podlage) za delovane; v najnovejšem času proti francoskemu Tangeru v severni Afriki, kamor je poslal v demonstracijske svrhe tri italijanske bojne ladje. Njemu ne zadostuje več Jadransko morje, ki so ga Italijani že davno proglasili kot mare nostrum (naše morje), marveč on zahteva celo Sredozemsko morje, ki bi naj postalo rimsko morje, kakor je bilo pred 1800 leti.

Fašistovska politika — nevarnost za mir.

Mussolini si je v svesti, da se ti široko razpredeni in visoko leteči cilji dado doseči samo z vojno. Zato on tako rad govori o vojni. Tako je n. pr. v svojem govoru, ki ga je imel 26. maja t. l., izjavil: »Ako hoče Italija kaj veljati na svetu, mora v drugo polovico tega stoletja vstopiti s prebivalstvom nič manj kot 60 milijonov ljudi. Mi moramo biti v položaju, da moremo vsak čas mobilizirati najmanj pet milijonov ljudi ter da razpolagamo s potrebnim orodjem in orožjem za vodstvo večje vojne.« Taka večja vojna bode po njegovem mišljenju prišla med leti 1935 in 1940.

Nočem sam označiti Mussolinijeve politike, rajše hočem navesti besede moža, v kojega objektivnost (nepripravnost) ne more biti suma. To je Ramsay Macdonald, voditelj angleške delavske stranke, bivši ministrski predsednik Anglije. Macdonald je v aprilu t. l. Mussolinijevo politiko označil takole: »Mussolini dela zunanjo politiko popolnoma v duhu imperializma in se niti najmanj ne ozira na predpise Društva narodov in na njegovo organizacijo, ako obrača svoje oči proti Balkanu, Mali Aziji in Tunisu. Jutri bi počel vojno s kakšnim svojim sosedom, ako bi to sodilo za njegove cilje, in se ne bi niti najmanj zmenil za sodbo sveta. V tem trenutku dela politiko v dveh praveh, ki sta oba nevarna. S slabejšimi sosedmi, z Jugoslavijo in Albanijo, se igra ter dela izgnana napadalne poskuse, pošilja ultimata (poslednje zahteve), rožlja z mečem, naposled pa se umakne. In vendar se prilike ne vrnejo več v stari tir. Pogodba z Albanijo je imela za posledico odstop jugoslovanske vlade ter je potrdila mišljenje, da živijo balkanske države v senci jastrebovih peruti. Ako sedanje počenjanje imperialistične diktature v Italiji traja naprej, ne moremo upati, da bi v balkanskih državah vstala ter se okrepila

Stefan Lazar:

TITANA.

Roman.

Iz madžarščine prevedel Fr. Kolenc.

(Dalje.)

Na Mutsuhito Dsainovi očesni punčici je gorela blažnost bistroumnosti.

— Ne umori vsega človeštva, — je prosilo dekle tiho. — Bogovi ga niso za to ustvarili . . . Le eno umori!

— Koga? — se je stresel znanstvenik. — Tisto dekle . . . Katero ljubiš! Ki te je smrtno ranila . . . Ubij jo! Samo tisto umori . . . Meni na ljubo! To eno, ki je v tebi oblatila rumeno raso . . .

Mutsuhito Dsain je začudeno gledal prosečo deklico. — Hm, — se je temno zasmejal. — Kaj je svet brez nje v mojih očeh? — se mu je raztegnila rumena zenica. — Za njo bi žrtvoval tudi rumeno raso . . . — je mrmral s stisnjenimi ustnicami. — Ona je moja!

Dekle ga je z grozo gledalo, potem pa je vstalo. — Gospod, jaz stopim na stran s svojim srcem, — se je smehljala z odpovedjo. — Le to mi dovolj, da smem ostati za teboj, ko mutasta senca cvetoče črešnje . . . Glej, gospod, naivno dekle sem, toda razumem te. Jaz sedaj ljubim tudi tisto deklico, ki jo z nevgasljivim čustvom ljubiš, in ti bom po svojih močeh pomagala pri delu. Vzami jo! Vzami jo tudi bogovom . . . Danzaj!

XII.

— Tetka Bettsy, v spanju sem videla Mutsuhito Dsaina, malega Japonca. — Nekoliko si blede in nervozna . . . — Često se prikaže in me muči v spanju . . . Zakaj neki? — Gotovo se mnogo pečaš z njim v mislih, — je zrla Alici v oči. — Mogoče ga sovražiš? — Ne sovražim ga.

— Ali ga morda ljubiš? Dekle se je začudilo. — Jaz? . . . Bog varuj! Tetka Bettsy, kako morete kaj takega misliti? Tistega malega, rumenega vruga . . . — On ni vrag. Bistroumnost je on . . . — Overton je tudi! — Vem . . . Toda glej, jaz imam raje onega malega Japonca . . . — Zakaj? — je bila užaljena deklica. — Ko da je boljši človek . . . — Recite, tetka Bettsy, kaj imate zoper Overtona? — Nič, — je momljala dobrotno t. ta. — Lep, vrl človek je, samo . . . — Ali ni dober? — Pač. Nežen in pozoren, toda . . . — Vidim, da ga ne marate . . . — Pravim, onega Japonca imam raje. — Toda zakaj? — Ker ima več srca . . . — Ali me bolj ljubi ko Overton? — Bolj. — Nisem rumena, — je rekla nervozno. — Tudi rumenokožec ima srce . . . — Jaz sem drugo. — Vidim . . . — Zalosti me, tetka, da Overtona ne ljubite. — Ljubim ga, bojim pa se, da ima več pameti ko srca . . . — To je tudi dobro. — Drugo je boljše . . . — Ali mislite, da me ne ljubi? — Ljubi. — Bogata tudi nisem tako, da bi me iz interesa poročil. — Interesi so povsod. Ni jih prosta celo najbolj idealna ljubezen. — In kaj je tu interes? — Oče. — Tetka Bettsy, ne razumem vas! — Lahko povem. Overton se trudi proti višjim ciljem. — In to je krasna poteza v njem. — Samo to je, da hoče iz očetovih umskih zakladov izdati svojo slavo . . .

— Kako, — se je začudilo dekle. — Saj je očetova znanost vseh . . . — Znanost je njegova, le rezultat je drugih. — Da, samo da se hoče Overton s pomočjo očetovih peruti dvigniti. Saj je prav. Rezultati znanstvenih raziskovanj so za človeštvo, vendar pa je čudno, da Overton . . . — Overton je očetova desna roka! — Dobro, dobro . . . Toda ne pozabi, da Mutsuhito Dsaina tudi oče više cenj. — Mogoče, a Overton bolj ljubi očeta. On ga ne zapusti. — Oni mali Japonci tudi ni odšel, a ti si ga razžalila. — On je mene razžalil. Kaka drznost! Ako pomislim, da je taka figura zaprosila mojo roko . . . — Ako dosežeš mojo starost, izveš, da v možu treba iskati vedno dušo. Tudi jaz sem bila malo deklica . . . — Ali ste se varali? — so se ji ironično zasvetile oči. — Vsakdo se vara, — je vzdihnila teta Bettsy. — Pozno vidimo, da smo se motili. — Jaz se ne bom varala, — se je srečno veselila Alice. — Bodete videli, ljuba tetka Bettsy . . . — Bog daj! — ji je poljubila čelo. — Le sanj se čuvaj. — Mutsuhito Dsaina? — Da, se je zresnila teta. — On resnično pride k tebi . . . — Saj so le sanje! — Sanje so največkrat resničnost. Med stotimi sanjami se jih devdeset uresniči. Veš, kaj je astral? — Nekaj sem slišala . . . — Astral je naš notranji »jaz«, oziroma ovoj duše. Ko spimo, izide iz nas in obišče onega, na kogar mislimo. Kogar ljubimo. Astral Mutsuhito Dsaina hodi po noči k tebi. — Ne strašite me! — Nimaš se česa strašiti. Prinese njegovo ljubezen in prosi . . . — Prosi — se strese dekle. — Poljub prosi . . . — Toda ne dam! — se je smejala mrzlično. — Ker ga ne ljubiš. Ako bi ga ljubila, bi ga poljubila, ko Overtona . . . Dekletove oči so se razkolačile.

zavest miru in sigurnosti. In posledica te politike: zveze med balkanskimi narodi, in velik nemir med njimi, četudi se sedanja Evropa pri sami misli na novo vojno zgrozi in če tudi je Balkan preveč osiromašen, da bi mogel začeti vojno. Vse to kajpada tvori ozbiljno nevarnost za mir Evrope.»

Pogodba s Francijo — mogočno jamstvo za mir.

Sredi med te prilike, katere je tako dobro označil angleški političar Ramsay Macdonald, je udarila francosko-jugoslovanska pogodba. Ni udarila razburjevalno, marveč pomirjevalno. Vsa evropska javnost, ako izvzamemo fašistovsko Italijo, smatra to pogodbo kot mogočno jamstvo miru na Balkanu in v srednji Evropi. Znani francoski list »Petit Parisien« je po podpisu te pogodbe izrazil svoje mnenje, da je ta pogodba delo za evropski mir. Razmerje med Beogradom in Rimom ni sicer dobro, toda Francija kot zaveznica Jugoslavije bo storila vse, da se ti odnošaji izgledajo. Ni pa dovoljno posredovanje samo v Beogradu, potrebno je posredovati tudi v Rimu, da se odpravi napetost med Jugoslavijo in Italijo. Briand je že rekel, da je francosko-jugoslovanska antanta (zveza) kal novega Locarna in tak Locarno bi napravil konec vsem sporom, ki bi mogli nastati v vzhodni Evropi. Z besedo Locarno se kratko zaznamuje pogodba, sklenjena med nemško, belgijsko, angleško, francosko, italijansko, poljsko in čehoslovaško vlado 16. oktobra 1925 v švicarskem mestu Locarnu. Ta pogodba, sestavljena popolnoma v duhu in po pravilih Društva narodov v Ženevi, zajamčuje Franciji in Belgiji tiste državne meje, ki jih je določila versailleska mirovna pogodba 28. junija 1919, za morebitne spore pa, ki bi nastali med Nemčijo, Belgijo in Francijo, določa razsodišče in razsodiščno postopanje. V Locarnu je bila tudi sklenjena razsodiščna pogodba med Nemčijo in Poljsko ter med Nemčijo in Čehoslovaško. V uvodu locarnske pogodbe izjavljajo navedne države svoje trdno prepričanje, da bode sklenjena pogodba v veliki meri pripomogla k temu, da se bo napetost med narodi zmanjšala, da se bo rešitev mnogih političnih in gospodarskih problemov (vprašanj) v smislu interesov in čustev narodov olajšala, da se bosta mir in sigurnost v Evropi okrepila ter tako na učinkovit način in členu 8 pravil Društva narodov predvideno razoroženje pospešilo.

Balkanski Locarno.

Takšen Locarno želita Francija in Jugoslavija po izjavah svojih zunanjih ministrov Brianda in Marinkoviča tudi za vzhodno Evropo in zlasti za Balkan. Dr. Marinkovič je pred odhodom iz Pariza izjavil, da je Jugoslavija pripravljena, da sklene tudi z drugimi balkanskimi državami pogodbo o prijateljstvu, in sicer pod pogojem, da bodo te pogodbe prešinjene z ženevskim duhom; Jugoslavija noče podpisati nobene druge pogodbe, kakor samo takšno, ki ima defenzivni (obrambni) značaj. Briand pa je v svojem poročilu pred odborom za zunanje zadeve v francoskem parlamentu 15. novembra izjavil, da sklenjena pogodba ni naperjena proti nobeni tretji državi, marveč da spada med tiste pogodbe, ki so bile sklenjene v okviru in duhu Društva narodov. Briand je posebno poudarjal, da je francosko-jugoslovanska pogodba pogodba odprta za druge podpise.

— Sedaj mi pride na pamet. Zadnjo noč je zopet prišel in mi razkril srce. Stal je v vrtincu in od tam kričal svojo nesrečo. Srce mu je plamenelo na čelu . . . Prišel je tudi Overton, prišel je in začela sta se loviti. In ta mali, rumeni vrag je premagal Overtona! . . .

Teta Bettsy je pozorno poslušala.

— Mutsuhito Dsain je šel v vrtincu dalje. Videla sem njegovo pot. Bičal je morje. Strašen je bil. Overton je na tleh ležal, potem pa je vstal in začel rasti. Višje je raste, ko stolp, a je le rastel, rastel, dokler ni segel do oblakov in Mutsuhito Dsain je jezno segel za njim . . .

Borba duš, — je kimala teta Bettsy. — In?

— Daleč, na robu obzorja se je dvignil tudi Mutsuhito Dsain. Rumena gigant. Iz dlani so mu švigale strele . . . Obraz je bil grozen! Roko je iztegnil nad morjem. Srašno je bilo, kako sta se borila rumeni in beli orjak . . . Kaj pomeni to?

— Imaš fine živce — se je zamislila teta — in občutiš bodočnost . . . Zelo me skrbi.

Brinkley je vstopil z Overtonom.

— Čestitaj svojemu zaročencu, — je rekel hčeri z bleščečim obrazom. — Problem sva rešila!

Alice je srečna pustila poljubiti čelo.

— Priprava je tudi v delu, — je pripovedoval profesor Brinkley. — Čez en teden lahko že več poveva. Overton je prevrnil zakon razteznosti plinov! Ali vesta, kaj to pomeni! Bojna napoved znanosti.

— In militarizmu! — se je priklonil Overton.

Brinkley je naglo kimal.

— V slučaju vojne imamo v rokah najstrašnejše orožje! — mu je gorelo oko. — Ameriko lahko obranimo tudi proti vsem svetovnim velesilam . . .

— Bog ne daj, da bi do tega prišlo! — se je v skrbi zmračilo čelo tete Bettsy. — Nismo morilec . . .

— Ako je potrebno, da! — se je smejal Overton.

Teta Bettsy ga je postrani pogledala.

— Verujem — je rekla mrko. — Samo da tudi drugi narodi znajo misliti. Kajne, Japonska je največji naš tekmeč? No tudi ona ima pamet na pravem mestu . . .

Overton se je stresel. Odgovoriti je hotel, a teta Bettsy je z mrzlim, uslužnim smehom odklonila njegovo pripombo.

— Kar se tega tiče — je razmišljal profesor Brinkley — tudi tam je nekdo, moj Mutsuhito Dsain . . . Često mi-

Francija želi, da bi se že sedaj tudi drugi narodi udeležili ter da bi tako pogodba v onem delu Evrope, za kojega velja, ustvarila razmere, slične onim, ki jih je ustvarila v drugih delih locarnska pogodba.

Prijateljstvo z Italijo.

Francosko-jugoslovanska pogodba o prijateljstvu je torej odprta tudi za Italijo, Bolgarijo, Grško itd. Naša država je z Italijo sklenila pogodbo prijateljstva že v januarju leta 1924. Prijateljstvo je bilo sklenjeno ter v Rimu slovesno podpisano, v dejanskem življenju pa se ni moglo razviti med obema državama. Razlog je v tem, ker je prijateljstvo zveza dveh, in ako na eni strani ni prijateljskega udejstvovanja, ni prijateljske zveze. Povodom 5. obletnice fašistovskega pohoda v Rim je državni podtajnik Grandi imel v Milanu govor, v katerem je med drugim rekel: »Italija ne veruje več v prijateljstvo nobenega.« Ako fašistovska Italija ne veruje v prijateljstvo nobenega naroda, s tem obenem izpričuje, da nobenega prijatelja nima. Temu pa je kriva sebična in nasilna fašistovska politika. Francija in Jugoslavija bi Italiji radi pripravili prave prijatelje. Zato je pariško pogodba o prijateljstvu odprta tudi za Italijo. Italija pa mora znati, da je predpogoj za pravo prijateljstvo z našo državo pravično in kulturno postopanje s Slovenci in Hrvati v Italiji. Zatiranje naših bratov mora prenehati, zanjčiti se jim mora narodni obstoj, politična svoboda ter možnost kulturnega in gospodarskega razvoja in napredka.

Da bomo nasprotnike poznali.

Kmetsko-demokratska oheet.

Pa so se končno le našli bratci med seboj: radičevci in demokrati. Sklenili so divji zakon in morala je biti oheet. Celo noč do jutra sta pila, pela in se poljubovala Radič in Pribičević. Zjutraj sta pa bila tako ginjena, da sta si imeni zamenjala! Radič je zdaj Svetozar in Pribičević je Stipica. Bilo srečno!

Centralisti za avtonomijo!

Tako se kolo časa vrti in z njim se vrtijo naši centralisti, ki so vsled jeze, da jih Srbi ne marajo več zaradi njihove hinavske politike, postali čez noč — avtonomisti. Do zdaj smo mi branili avtonomijo in se borili zanjo, pa so rekli ti centralisti, da se bijemo proti vetru! Kaj bodo pa zdaj oni delali? Zdaj je pa avtonomija na varnem, saj jo čuva sam Žerjav! V začetku se bo že težko navaditi, biti avtonomist, pa temu treba se privaditi . . .

Drugovrstni državljani . . .

Dolgo časa smo bili vsi od SLS protidržavni elementi, res drugovrstni državljani. Zdaj, ko je SLS v vladi, pa vpijejo demokrati, da so drugovrstni državljani. Pa menda že vendar niso postali — protidržavni elementi?! Če bo šlo tako naprej, bomo morali ustanoviti še klerikalno Orjuno! Joj, brate, kam si zašo . . .

Urek je bil najbolj pameten . . .

Sicer so nekateri trdili, da je Urek bil nekoč proglaščen za bolnega na umu, kar se je zgodilo pri celjskem sodišču, vendar moramo reči, da je izmed radičevcev in demokratov še najbolj pameten. On je namreč že naprej vedel, da bosta Radič-Pribičević skup prišla in da bo vseeno, radičevci ali demokrati, zato je on v Ljubljani bil radičevski oblastni poslanec, v Beogradu pa je demokratski. Tako

slim na njega in me nekaj tako vznemirja. Ako bi z ogromnim znanjem in zmoglostjo stopil v službo militarizma . . . Ta boj bi bil strašno! Rumena pošast . . .

Overton je zamahnil in se vsedel poleg svoje neveste. — Plinski regulator je že gotov, — je rekel zadovoljno.

— Kaj me briga? — je šepetala Alice. — Ljubim te.

XIII.

— Kako čudna je mizica! — se je čudilo dekle.

— Pa ni moja, — jo je gledal Mutsuhito Dsain. —

To je fulminoid . . .

— Tisti znani stroj?

— Strelomet, — je prikimal znanstvenik.

Dekle se je s strahom bližalo.

— Kdaj si ga delal?

— Ponoči sem ga sestavil. V tovarni je bil izgotovljen po mojih načrtih. Včeraj zvečer so pripeljali posamezne dele . . .

— Hu! — se je strašilo dekle. — Gospod, ti niti spali nisi . . .

Skozi bombažovo zaveso je prisijal solnčni žarek. Zumački. Ko da tekajo na ropotajočem bobnu. Mutsuhito Dsain je utrujeno delal dalje.

— Vleži se, — ga je prosila dekle.

— Ne moti me, — jo je pogledal brez jeze. — Raje pomagam.

— Dekle se je razveselilo odliki.

— Kaj ukazuje moj gospod?

— Daj sem tisti elektroskop, — je kazal na pripravo.

— Kovinast drog, napeljan v zaprt prostor, na katerega je pritrjena na zunanem koncu kovinasta kroglica, na notranjem pa lahek kovinast kazalec, ki se je sukal krog vodoravne osi.

— Zakaj je to?

— Služi za spoznanje električnosti teles.

— En konec kazalca je nekoliko težji, ta torej sam od sebe obstoji na ničlo . . . Dekle ga je otrplo gledalo.

— In ono? — je strmela.

— To je le navadna priprava za merjenje — se je smejal znanstvenik. — Mehanizem je v stroju samem.

— In strela?

ima novi politični zakonski par že iz poprejšnje dobe svojega najbrihtnejšega družinskega člana.

Resna beseda . . .

Radičevci so začeli govoriti resno besedo. Kaj so govorili do zdaj? Neresno. In kaka je ta njihova prva resna beseda? Hočejo, da kmet poklekne pred Pribičevića, kot je to storil Radič, in da poljubi bič, ki ga je tepel, kot ga je poljubil Radič. Na to besedo dobijo radičevci pa dejansko resno besedo že pri občinskih volitvah!

Nasprotniki in občinske volitve.

Rekli smo, da bodo naši nasprotniki občinske volitve zlorabili za svojo politično moč. Pa jih res! In še zelo! Pred volitvami govorijo le samo o gospodarstvu, po volitvah pa o — SDS.

Socijalisti izpovedujejo svoje brezverstvo.

V lističu »Del. politika« z 19. t. m. pišejo socijalisti o svojem stališču do vere takole: »Načelno zavračamo vsako dogmatično verstvo kot studenec duševnega suženjstva . . .« In na drugem mestu: »Hinavci smo, ako ne priznamo prave barve in ne zapišemo brezverstva na naše zastave!« Zato zahtevajo, da se smatra katoliška Cerkev kot navadno društvo, da so duhovniki to, kar predsedniki vsakega društva, da je vzgoja v šoli popolnoma brez pouka o veri. Konečno še izdaja poziv: »Napadimo ekonomski temelj, na katerem stoji današnja razredna država z vsemi svojimi cerkvami, verami in duhovništvom vred!« — Ali naj slovenski delavci res pripomorejo židovsko-marksistični mednarodni socialni demokraciji, da bi ta svoj načrt tudi izvršila? Zdaj, ko se bije boj za Maribor, glavno mesto naše mariborske oblasti, je treba, da pošteni delavci izvejo to resnico, da ne bodo nasadali socijalističnim limancam!

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Narodna skupščina in pogodba s Francijo. Celotna narodna skupščina, ki se je preteklo soboto zopet sestala, je navdušeno pozdravljala pogodbo s Francijo, ki jo je sklenila sedanja vlada po zunanem ministru dr. Marinkoviču.

Kralj pri seji vlade. Prvič se je zgodilo v naši državi, da je kralj civilno oblečen prišel na sejo vlade, ravno pri tej vladi. To se smatra kot posebno zaupanje našega kralja do vlade.

Državni proračun pripravljen. Finančni minister je pripravil državni proračun, ki obsega 11.593 milijonov dinarjev. Je to osnutek, ki ga bo sedaj še finančni odbor pred delal in potem šele pride pred narodno skupščino. Je pa to prvi proračun, ki sloni na pravi podlagi in ni kar iz zraka vzet, kot so bili dosedanj. Vodita ga sledeča načela: Računati je z dejanskimi številkami, in ne le približno. — Razne velike naprave, ki trajajo za desetletja, kakor regulacije, ceste, železnice, naj se izvršijo z dolgoletnimi posojili. Vsa državna podjetja se morajo upravljati gospodarsko in se mora vsak brezsmiselni upravni aparat odpraviti. Čim več poslov se prenese na samouprave, katerim se letos nakaže iz davčnih sredstev 173 milijonov dinarjev. Varčevanje v državni upravi se mora izvesti do skrajnosti.

Zakon za izjednačenje davkov pripravljen. Nasprotniki vlade so zagnali silen krik, ko so izvedeli, da naša vlada pripravlja zakonski načrt za izjednačenje davkov. Takoj so stuhali en svoj načrt, ki bi pa naj protežiral Hrvatsko pred Slovenijo, kar bi zopet ne bilo izjednačenje. Seveda ga je vladna večina zavrnila, ker je imela že boljše ga pri rokah. In v soboto ga je finančni minister že predložil. Skupščina, tudi opozicija, je predlogu finančnega ministra predložila najnost. Torej je končno morala priti vlada v kateri je SLS, da se je šlo na delo za izjednačenje davkov. Nasprotniki SLS bodo zdaj doma utihnil, pač pa bodo pri Srbih hujskali, naj bi osnutka ne sprejeli.

— Tam je, — je kazal Mutsuhito Dsain na zračno morje. — Snov v prostoru dobi vsled električne privlačnosti gotovo napetost in . . .

Preko verande je potegnil južni vetrič in je tiho zganil dve mali stekleni palčici eolske barve. Daljna godba. Ko da iz daljave doni odmevajoča melodija kakega potopljenega sveta . . . od onstran morja . . . Na Mutsuhito Dsainovih ustih je vztrepetal vzdih.

— In kaj je ono? — je vprašalo dekle, da bi odvrnilo bolj svojega ljubljena.

— Kondenzatorji fulminoidov — je mrmral Mutsuhito Dsain.

— Čemu so?

— Napolnim jih s tokom, — je nagubal čelo. — Ne moti me . . .

Dekle je tiho stopilo nazaj, da bi odšlo, znanstveniku pa se je zasmililo in ji je kimal, da ostané.

— Zvonček, kaj se ti je sanjalo?

— V »Donko — Čiji«, v čajarni »Kraštaca« sem bila s teboj, v hladni senci sva sedela, pad gostolistnimi drevesi je bilo jezerce in poslušala sva žabje regljanje — »kvak, kvak« . . .

— Lepo je moralo biti . . .

V mehanizmu je pregledoval vijugasti solenoid. Železno seme, ki v notranjosti solenoida po zakonu magnetne indukcije poveča magnetični tok. Donko-Čaja . . . žabje kvakanje . . . Dekletce je z veseljem obrazom govorilo:

Mesto se je odelo v sivo meglo, obal pa se je videla iz daljave. Na vodi so se zibale točke, velike ladje in plavajoče džumke . . . Gledala sem te, o gospod in sreča se je svetlikala na mojem obrazu. Nad Nagasakom se je prikazala velikanska bela zastava, v sredini rdeč krog, proti nebu leteči grb države »Vzhajajočega solnca« . . .

Vzela je malo pipo. Cev je bila tanka, srebrna, na koncu majhen pokrovček. Ali smem? Med konce dveh prstov je prišla ko svilo tanek tobak, užgala ga je, parkrat potegnila, prikaže se srebrni krog dima in uživanja je konec. Kopp . . . kopp . . . kopp . . . S tremi majhnimi, hitrimi gibi je iztresla iz pipe pepel in je uprla mandljeve, radovedne oči na razmišljajočega gospoda.

Mrzli Mutsuhito Dsainov obraz se je razjasnil.

— Gotov sem!

(Dalje prihodnjč.)